

Dr Paulina Filip

Zakład Finansów

Uniwersytetu Rzeszowskiego

Dylematy polityki fiskalnej małych firm

WSTĘP

Istniejące obecnie w naszym kraju warunki społeczno-polityczne oraz gospodarcze, których skutkiem jest m.in. występowanie dużego bezrobocia, skłaniają wielu ludzi pozostających bez pracy do podejmowania działalności gospodarczej na własny rachunek. Działalność taka charakteryzuje się ograniczoną wysokością kapitału finansowego, a co za tym idzie, niewielkim zakresem działania. Osoba podejmująca ryzyko założenia własnej firmy, aby uniknąć niepowodzeń gospodarczych powinna dokładnie przeanalizować, jaką formę organizacyjną nadać swojej działalności oraz w jaki sposób rozliczać się z budżetem państwa. Obowiązujący w Polsce system podatkowy daje możliwość wyboru małym firmom opodatkowania w formie karty podatkowej, zryczałtowanego podatku od przychodów ewidencjonowanych i opodatkowanie podatkiem dochodowym na zasadach ogólnych. Wybór formy ewidencji dokonywany jest w momencie rozpoczynania działalności lub w trakcie jej trwania. W sytuacji, gdy przedsiębiorstwo przestanie spełniać warunki przewidziane dla danej formy rozliczeń podatkowych, zmuszone jest zmienić formę opodatkowania. Istotnym zagadnieniem jest wnikliwa analiza obciążeń fiskalnych przez podatnika w zmieniających się warunkach funkcjonowania i związane z nią możliwości wyboru.

PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Przy podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej kluczową kwestią jest sposób rozumienia pojęcia przedsiębiorstwo. Jest to bowiem pojęcie zawierające w sobie zarówno podstawę materialną prowadzonej działalności gospodarczej, jak również sposoby jej zorganizowania i metody funkcjonowania. Przedsiębiorstwo w znaczeniu przedmiotowym oznacza zwykle kompleks majątkowy zorganizowany w celu prowadzenia działalności gospo-

darcezej¹. Przedsiębiorstwo w takim ujęciu składa się z elementów majątkowych tego rodzaju jak środki trwałe, materiały, wyroby, a także firma i jej wartość rynkowa. Składnikiem przedsiębiorstwa jest także struktura organizacyjna, czyli sposób powiązania ze sobą wszelkich pozostałych elementów przedsiębiorstwa. Ustawowe określenie przedsiębiorstwa, najbardziej bliskie ujęciu przedmiotowemu przyjmuje, iż przedsiębiorstwo jest zespołem składników materialnych i niematerialnych, przeznaczonych do realizacji określonych zadań gospodarczych. Ujęcie podmiotowe zmierza do ukazania przedsiębiorstwa jako użytecznego pojęcia nie tylko w odniesieniu do przedmiotu działalności czy przedmiotu praw, ale także jako podmiotu praw i obowiązków powstających z racji prowadzenia przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwo w znaczeniu podmiotowym oznacza zatem wyodrębniony ustawowo zespół praw i obowiązków ściśle związanych z tym przedsiębiorstwem². W języku potocznym przedsiębiorstwo jest synonimem słowa firma, a w myśl prawa firma to nazwa służąca do oznaczenia przedsiębiorstwa, pod którym podmiot gospodarczy prowadzi działalność. Pojęcie dawnego podmiotu gospodarczego obecnie zastąpione mianem przedsiębiorcy ustalone jest w przepisach ustawy prawo działalności gospodarczej, które stanowią, iż przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz nie mająca osobowości prawnej spółka prawa handlowego, która zawodowo, we własnym imieniu, podejmuje i wykonuje działalność gospodarczą³. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Kategoria osoby fizycznej jest ściśle związana z cechami tej osoby, takimi jak zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych. Posiadanie zdolności prawnej oznacza możliwość bycia podmiotem prawa w ogóle i w zakresie konkretnych praw podmiotowych oraz obowiązków. Natomiast działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły⁴. Podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej jest wolne i dozwolone każdemu na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych przepisami prawa. Obowiązujący w naszym kraju porządek prawny przewiduje możliwość prowadzenia działalności gospodarczej w różnych formach prawnych – indywidualnej działalności

¹ Sokołowski, *Strategia podatkowa przedsiębiorstwa. Jak zmniejszyć obciążenia podatkowe przedsiębiorstw*, PWN, Warszawa 2001.

² J. Harasimowicz, *Finanse i prawo finansowe*, PWE, Warszawa 1998; *Podatki. Zbiór ujednoliconych przepisów. Stan prawny styczeń 2003*, Wydawnictwo Dragoński SA, Warszawa 2003; Ustawa z dn. 19.11.1999 r., *Prawo działalności gospodarczej*, Dz.U. 1999 r., nr 101, poz. 1178 z późn. zm.

³ Ustawa z dn. 19.11.1999 r., *Prawo działalności gospodarczej*, wyd. cyt.; W. Wójtowicz, *Prawo podatkowe*, wyd. Oficyna Wydawnicza Branta, Warszawa 2002.

⁴ Ustawa z dn. 19.11.1999 r., *Prawo działalności gospodarczej*, wyd. cyt.

gospodarczej, spółki. Indywidualna działalność gospodarcza jest to forma prawna działalności gospodarczej krajowych osób fizycznych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej. Zaletą tej formy działalności gospodarczej jest stosunkowo szybkie, bo kilkunastodniowe, powołanie podmiotu gospodarczego przez dokonanie wpisu do ewidencji w wydziale handlu i usług na terenie gminy, w której zamierzamy prowadzić naszą działalność, i niewielkie koszty z tym związane. Ta forma działalności gospodarczej ma sens wszędzie tam, gdzie na początku nie potrzebujemy dużego kapitału. Gdzie kapitał jest niezbędny i gdy wielkość przekracza możliwości jednej osoby, lepsze warunki do działalności gospodarczej stwarzają spółki. Słabą stroną indywidualnej działalności gospodarczej jest to, że nie posiada osobowości prawnej, co oznacza, że ponosi osobistą odpowiedzialność za długi prowadzonego przedsiębiorstwa – odpowiada majątkiem osobistym i majątkiem przedsiębiorstwa. Spółki mają tę przewagę nad indywidualną działalnością gospodarczą, że pozwalają na zgromadzenie osób dysponujących kapitałem dla wspólnej realizacji określonych celów, najczęściej gospodarczych⁵. Rozpoczęcie działalności gospodarczej, poza czynnościami formalnoprawnymi, jak zgłoszenie do organu ewidencyjnego bądź rejestrowego, uzyskanie koncesji lub zezwolenia, wymaga także wielu czynności o charakterze organizacyjnym. Należy do nich przede wszystkim zgromadzenie niezbędnego kapitału i zagospodarowanie zgromadzonych środków rzeczowych i finansowych. Należy podkreślić, iż w kwestii fiskalnej przedsiębiorcy na jednolitych zasadach podlegają obciążeniom publicznoprawnym, w tym zwłaszcza podatkom. Ponadto przy prowadzeniu działalności gospodarczej korzystają z kredytów bankowych i zaopatrzenia w środki produkcji.

W przepisach podatkowych za małą firmę uważa się firmę działającą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, będącą osobą fizyczną bądź spółką prawa cywilnego osób fizycznych, która w roku poprzedzającym rok podatkowy osiągnęła przychód nie wyższy niż równowartość 800 000 euro, przeliczany corocznie na walutę polską według oficjalnego kursu Prezesa Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia⁶. W przepisach prawa bilansowego za firmę działającą na niewielką skalę uważa się jednostkę gospodarczą, która w roku obrotowym nie spełniła co najmniej dwóch z trzech poniższych warunków: średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło więcej niż 50 osób, suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego wyższa niż równowartość 5 000 000 euro w walucie polskiej, przychód netto osiągnięty ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych wyższy niż równowartość 7 000 000 euro w walucie polskiej⁷. Firmy prowadzące działalność

⁵ *Podatki...*, wyd. cyt.; Ustawa z dn. 19.11.1999 r., *Prawo działalności gospodarczej*, wyd. cyt.

⁶ *Podatki...*, wyd. cyt.

⁷ Tamże; W. Wójtowicz, *Prawo...*, wyd. cyt.

gospodarczą na niewielką skalę mają prawo wyboru formy ewidencji. Mogą więc wybrać ewidencję księgową lub podatkową podlegającą prawu bilansowemu. Zobowiązane są do prowadzenia księgi rachunkowej, z tym, że dla małych firm ustawa przewiduje pewne uproszczenia w prowadzeniu rachunkowości, zaś w ramach ewidencji podatkowej firma może wybrać kartę podatkową, ryczałt ewidencjonowany lub podatkową księgę przychodów i rozchodów.

Podatek jest jedną z podstawowych kategorii pojęciowych funkcjonujących we współczesnej świadomości społecznej. Wokół podatków buduje się programy ekonomiczne, stosunek do polityki podatkowej łączy bądź dzieli rozmaite grupy społeczne. Projekty reform podatkowych są składnikiem programów partii politycznych, a obietnice podatkowe stają się często elementem gry wyborczej w demokratycznych społeczeństwach. Znajomość założeń systemu podatkowego i obowiązków podatników jest elementem wiedzy obywatelskiej dotyczącej podstawowych mechanizmów funkcjonowania społeczeństwa i państwa. Polskie prawo podatkowe definiuje podatek jako nieodpłatne, przymusowe, bezzwrotne i pieniężne świadczenie o charakterze ogólnym, które jest pobierane jednostronnie przez związek publicznoprawny⁸. Związkiem tym jest przede wszystkim państwo. Z przedstawionej definicji podatku wynika, że kategoria ta ma charakter zarówno ekonomiczny, jak i prawny. Ekonomiczny charakter podatków polega na tym, że są one narzędziem redystrybucji dochodów, a ich głównym zadaniem jest zgromadzenie funduszy publicznych pieniężnych w celu pokrycia wydatków państwa. Natomiast ich charakter prawny wynika z faktu, że podatki są świadczeniami jednostronnie określonymi, przymusowymi, nakładanymi z woli państwa na podstawie odpowiednich przepisów prawnych, dlatego też niewypełnienie obowiązku podatkowego pociąga za sobą określone sankcje. Podatek jest świadczeniem zdecydowanie nieekwiwalentnym. Podatnik nie może odmówić zapłaty podatku i nie może kwestionować jego wysokości. Przymusowość jest cechą, która odróżnia podatek od świadczeń dobrowolnych. Oznacza to, iż niezapłacenie podatku pociąga za sobą przymusową egzekucję i ściąganie podatku wbrew woli podatnika⁹. Równocześnie przymusowy charakter podatku oznacza jednostronne określenie przez państwo zasad jego ustalania i pobierania. Zasady ustalania i pobierania podatków są określone bez zgody podatników, bez zawierania z nimi umów i porozumień. Opodatkowanie jest narzucone jednostronnie wolą państwa. Samo wpłacanie podatków odbywa się w praktyce najczęściej bez stosowania postępowania egzekucyjnego. Wystarcza już samo zagrożenie takim postępowaniem, aby ogromna większość podatników uiściła należne świadczenie podatkowe. Bezzwrotność sprowadza się do tego, że uisz-

⁸ J. Harasimowicz, *Finanse...*, wyd. cyt.

⁹ J. Kulicki, *Podatek dochodowy od osób fizycznych*, Wydawnictwo Sezam s.c., Warszawa 2002; Sokołowski, *Strategia...*, wyd. cyt.

czony podatek nie podlega zwrotowi. Jest więc przejmowany w sposób ostateczny i definitywny na rzecz budżetu państwa (budżetu samorządu), a zatem co do zasady nie ma obowiązku zwrotu podatku, chyba że dotyczy to nadpłat i nienależnie uiszczonych podatków. Pieniężny charakter różni podatek od innych świadczeń osobistych i materialnych na rzecz państwa. Podatek jest nakładany i ustalany jednostronnie. Decyzję w tej sprawie podejmują terenowe organy stanowiące. Sam podatnik nie ma żadnego wpływu na wysokość obciążenia z tego tytułu.

OPODATKOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ PROWADZONEJ PRZEZ OSOBY FIZYCZNE

Na gruncie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, podmiotem zobowiązanym do opłacenia podatku jest osoba fizyczna¹⁰. Opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody, z wyjątkiem przychodów z działalności rolniczej i przychodów z gospodarki leśnej, przychodów podlegających przepisom o podatku od spadków i darowizn, przychodów wynikających z czynności, które nie mogą być przedmiotem prawnie skutecznej umowy, przychodów z tytułu podziału wspólnego majątku małżonków w wyniku ustania lub ograniczenia małżeńskiej wspólności majątkowej¹¹. Ustawa wprowadza nieograniczony i ograniczony obowiązek podatkowy. Nieograniczony obowiązek podatkowy polega na tym, że osoby fizyczne, mające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swych dochodów bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów. Ograniczony obowiązek podatkowy polega na opodatkowaniu osób fizycznych tylko od dochodów z pracy wykonywanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego, bez względu na miejsce wypłaty wynagrodzenia, oraz od innych dochodów osiąganych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Źródła przychodów, z których dochody podlegają podatkowi dochodowemu obejmują: stosunek służbowy, stosunek pracy, w tym również spółdzielczy stosunek pracy, członkostwo w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną, pracę nakładczą, emeryturę lub rentę, działalność wykonywaną osobiście, pozarolniczą działalność gospodarczą, w tym również wykonywanie wolnego zawodu, działy specjalne produkcji rolnej, nieruchomości lub ich części¹².

¹⁰ J. Kulicki, *Podatek...*, wyd. cyt.; Rozporządzenie Ministra Finansów z dn. 18.12.1998 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, Dz.U. Nr. 161, poz. 1078.

¹¹ J. Kulicki, *Podatek...*, wyd. cyt.

¹² Tamże, *Podatek...*, wyd. cyt.; Rozporządzenie Ministra Finansów z dn. 18.12.1998 r., wyd. cyt.

W warunkach gospodarki rynkowej, każdy prowadzący działalność gospodarczą na niewielką skalę tzw. małą firmę może dokonać wyboru czy rozliczać się z podatku z urzędem skarbowym na zasadach ogólnych (czyli prowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów), czy płacić zryczałtowany podatek dochodowy, czy też opłacać podatek na zasadach określonych w karcie podatkowej. Podatnik powinien oszacować korzyści i straty, jakie poniesie decydując się na jedną z wyżej wymienionych form opodatkowania. Dla większości podatników najważniejsze jest, ażeby zgodnie z prawem tak kształtować bieg wydarzeń gospodarczych, by obciążenia podatkowe były jak najmniejsze. Problem wyboru formy opodatkowania występuje ze szczególną ostrością w przypadku rozpoczynania działalności gospodarczej. Przewidywaną wysokość obciążeń podatkowych trudno jest określić zwłaszcza w zakresie podatku dochodowego pobieranego na ogólnych zasadach oraz zryczałtowanego podatku dochodowego od przychodów ewidencjonowanych. W pierwszym przypadku musimy dokonać szacunku przychodów i kosztów ich uzyskania, w drugim tylko przychodów. Natomiast znacznie mniejszy jest stopień trudności w zakresie określania wysokości podatku pobieranego w formie karty podatkowej. Tutaj wysokość podatku jest bowiem elementem stabilnym, a zależy jedynie od rodzaju prowadzonej działalności, liczby osób zatrudnionych i liczby mieszkańców miejscowości, w której prowadzona jest działalność¹³. Warto także zwrócić uwagę, że rozpoczynający działalność gospodarczą, a także już ją prowadzący, nie mają pełnej swobody w zakresie wyboru formy opodatkowania. Za najkorzystniejszą formę opodatkowania można uznać taką formę, która zapewni podatnikowi przy danym przychodzie z prowadzonej działalności największą kwotę dochodu netto, czyli dochodu po opodatkowaniu. W tym celu w dalszej części artykułu zostanie przedstawiona przykładowa firma handlowa, której przychody zostaną poddane analizie opodatkowania według trzech obowiązujących form. Celem analizy jest przedstawienie zależności między zyskownością firmy a formą opodatkowania przy uwzględnieniu możliwych odliczeń podatkowych i stopnia uciążliwości prowadzenia urzędów ewidencyjnych, wymaganych przy tych formach opodatkowania.

DYLEMATY WYBORU FORMY OPODATKOWANIA

Osoby (spółki cywilne osób fizycznych) rozpoczynające działalność gospodarczą stają przed problemem wyboru formy opodatkowania. Jest to jedna z ważniejszych decyzji mająca wpływ na wysokość płaconych podatków, która

¹³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dn. 18.12.1998 r., *wyd. cyt.*

zasadniczo zobowiązuje do opłacania podatków w danej formie przez cały rok podatkowy. Wybór opodatkowania na zasadach ogólnych zobowiązuje do opłacania podatków w tej formie przez cały rok podatkowy, natomiast wybór opodatkowania w formie karty podatkowej lub opłacanie podatku w formie ryczału od przychodów ewidencjonowanych umożliwia zmianę w trakcie roku podatkowego na opłacanie podatku na zasadach ogólnych. Zmiana ta jest możliwa poprzez rozszerzenie zakresu wykonywanej działalności o działalność, która wyklucza opodatkowanie w formie karty podatkowej lub ryczału od przychodów ewidencjonowanych. Poniżej przedstawię analizę wysokości płaconego podatku w każdej z opcji dopuszczonych form opodatkowania. Analiza zostanie przeprowadzona na podstawie rzeczywistych danych przedsiębiorstwa handlowego. Analizowane przedsiębiorstwo jest małą firmą prowadzoną przez osobę fizyczną niezatrudniającą pracowników. Firma prowadzi działalność handlową artykułami spożywczymi i przemysłowymi oraz napojami alkoholowymi. Siedziba firmy oraz obszar prowadzenia działalności znajduje się w południowo-wschodniej Polsce, w miejscowości o liczbie mieszkańców poniżej 5000 tysięcy. W warunkach rzeczywistych firma opodatkowana jest na zasadach ogólnych oraz jest płatnikiem podatku od towarów i usług. W stanie faktycznym firma nie może korzystać z opodatkowania w formie karty podatkowej, ponieważ zajmuje się handlem stacjonarnym artykułami przemysłowymi oraz handlem napojami alkoholowymi o zawartości alkoholu powyżej 1,5%. Dla naszej analizy, aby porównanie wysokości płaconego podatku ze względu na formę opodatkowania było pełne, przyjmujemy, że firma może korzystać z wszystkich form opodatkowania. Analizą obejmujemy dwa lata działalności przedsiębiorstwa: rok 2001, w którym nastąpiło utworzenie przedsiębiorstwa i rozpoczęcie działalności handlowej oraz rok 2002, w którym działalność była kontynuowana.

Opodatkowanie w formie karty podatkowej

Karta podatkowa dotyczy tylko niektórych rodzajów działalności przy ograniczonej liczbie zatrudnionych pracowników. Zryczałtowanym podatkiem dochodowym mogą być objęte osoby spełniające warunki określone w ustawie. Należy wziąć pod uwagę fakt, że opłacający podatek w formie karty podatkowej nie mogą korzystać, w przeciwieństwie do ryczałtowców i podatników podatku dochodowego pobieranego na ogólnych zasadach, z ulg inwestycyjnych podatku dochodowego. W analizowanych latach 2001–2002 stawki karty podatkowej nie ulegały zmianie. Podatnik składając wniosek na odpowiednim formularzu PIT-16 powinien zadeklarować miesięczną stawkę podatku opłacanego w formie karty podatkowej. Jednakże według informacji z urzędów skarbowych, większość podatników nie deklaruje żadnej stawki, tłumacząc się nieznaną

zasad ustalania stawki podatku dochodowego opłacanego w formie karty podatkowej. Urzędy skarbowe stawkę podatku dochodowego opłacanego w formie karty podatkowej ustalają w formie pisemnej decyzji lub na formularzu PIT-17. W roku 2001 firma X opłacała podatek w formie karty podatkowej w wysokości 331 zł miesięcznie, podobnie w roku 2002. Za cały rok podatkowy 2002 firma X zapłaci 3310 zł podatku dochodowego opłacanego w formie karty podatkowej. Reasumując, za dwa lata zapłaci około 6620 zł podatku dochodowego opłacanego w formie karty podatkowej. Przedstawiona kwota podatku dochodowego opłacanego w formie karty podatkowej ma wartość orientacyjną. Stawka podatku jest zależna od indywidualnych kryteriów przyjmowanych przez urzędy skarbowe i nie można jej dokładnie określić, gdyż w przepisach stawki są określone w przedziałach. Jednakże do celów porównawczych przedstawione powyżej obliczenia można przyjąć za wiarygodne.

Zryczałtowany podatek dochodowy od przychodów ewidencjonowanych

W analizowanych latach 2001 i 2002 stawka podatku dochodowego opłacanego w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych była stała i dla handlu, zgodnie z przepisami, wynosiła 3%. Dla uproszczenia porównań wysokości płaconego podatku ze względu na formę opodatkowania, zajmiemy się wysokością podatku wynikającego tylko z działalności gospodarczej, tj. bez uwzględniania składek na ubezpieczenie zdrowotne podatnika oraz różnego innego rodzaju ulg podatkowych, jak np. ulgi mieszkaniowe. Podstawą opodatkowania dla podatników opłacających ryczałt jest przychód uzyskany z prowadzenia działalności po odliczeniu składek na ubezpieczenie społeczne podatnika. Ryczałtowany podatek zapłacony w 2002 roku przez firmę X wynosi 3739,68 zł, a dla 2001 roku 2061 zł. Ogółem za cały okres objęty analizą podatek dochodowy opłacany w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych z działalności handlowej analizowanej firmy wyniesie 5800,68 zł. Podatnicy opłacający podatek dochodowy w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych są zobowiązani do obliczania i wpłacania należnego podatku co miesiąc, do dnia 20. miesiąca następnego po miesiącu, którego dotyczy podatek.

Opodatkowanie na zasadach ogólnych

Podatnik opłacający podatek dochodowy na zasadach ogólnych zobowiązany jest obliczać go według skali podatkowej na dany rok. Podatnicy opłacający podatek dochodowy na zasadach ogólnych są zobowiązani odprowadzać do właściwego urzędu zaliczki na podatek dochodowy do dnia 20. miesiąca następnego po miesiącu, którego dotyczy zaliczka. W odróżnieniu od podatku opłacanego

w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, zaliczki na podatek dochodowy opłacany na zasadach ogólnych oblicza się od dochodu narastającego, wpłacając różnicę pomiędzy podatkiem należnym za dany miesiąc a zaliczkami zapłaconymi w miesiącach poprzednich. Jak wynika z własnych obliczeń, firma w trakcie roku podatkowego 2002 odprowadziła zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych w wysokości 1355,20 zł. Po zakończeniu roku podatkowego firma X dokonała rocznego obliczenia dochodu i podatku, które przedstawia się następująco:

- Sprzedaż towarów – 133 829 zł.
- Koszty uzyskania przychodu – 121 293,75 zł w tym:
 - zakup towarów 107 810,13 zł (po uwzględnieniu różnic remanentowych; remanent początkowy 3342,96 zł, remanent końcowy 4682,32 zł)
 - inne wydatki: 7939,47 zł
 - ZUS: 5544,15 zł.
- Dochód: 12 535,25 zł.
- Podstawa opodatkowania: 12 535 zł.
- Podatek za rok 2002: 1863 zł.

W roku 2002 analizowana firma X, opodatkowana na zasadach ogólnych, z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej zapłaciła podatek dochodowy w wysokości 1863 zł. W trakcie roku podatkowego zapłacono podatek dochodowy w formie zaliczek. Łącznie stanowi to dla podatnika obciążenie w kwocie 3218,2 zł.

PODSUMOWANIE

Osoby fizyczne i spółki cywilne osób fizycznych rozpoczynające działalność gospodarczą stoją przed dylematem wyboru formy opodatkowania. Jest to jedna z ważniejszych decyzji, jaką muszą podjąć zainteresowane podmioty. Ma ona zasadniczy wpływ na wysokość podatku dochodowego płaconego przez podatników oraz na rodzaj prowadzonej dokumentacji. Na przykładzie danych istniejącego przedsiębiorstwa handlowego, nazwanego umownie firma X obliczono wysokość podatku, jaki wystąpił w zależności od formy opodatkowania. Podatek obliczono w oparciu o dane pochodzące z dwóch lat podatkowych, roku rozpoczęcia działalności i następującego po nim roku, w którym działalność była prowadzona w pełnym zakresie. Analizując otrzymane wyniki obliczeń można stwierdzić, że najbardziej opłacalną formą opodatkowania jest opłacanie podatku dochodowego na zasadach ogólnych. Podatek obliczony w oparciu o zasady karty podatkowej i ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych jest ponad dwa razy większy od podatku obliczonego według norm określających

opłacanie podatku na zasadach ogólnych. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że podatek zapłacony w formie karty podatkowej jest w przybliżeniu równy ryczałtowi od przychodów ewidencjonowanych. Jednak należy zwrócić uwagę na fakt, że kartę podatkową obliczono w sposób szacunkowy, gdyż stawki są określone w przedziałach i wysokość podatku jest uzależniona od indywidualnych kryteriów stosowanych przez urzędy skarbowe. Należy zauważyć, że powyższych obliczeń dokonano dla przedsiębiorstwa handlowego i nie można stwierdzić jednoznacznie, że opodatkowanie na zasadach ogólnych jest najkorzystniejsze dla każdej działalności gospodarczej. Również należy zwrócić uwagę na rodzaj i ilość dokumentacji, która jest wymagana dla danej formy opodatkowania. Można stwierdzić, że zryczałtowane formy opodatkowania nie wymagają dużego zaangażowania podatnika w prowadzenie dokumentacji, a nawet zwalniają z prowadzenia jakiegokolwiek dokumentacji, jednakże ceną za zwolnienie z obowiązku dokładnego ewidencjonowania wszelkich zdarzeń gospodarczych i zmniejszenie ryzyka popełnienia błędu w obliczaniu należności podatkowych jest wyższy podatek. Podsumowując należy stwierdzić, że każda osoba lub wspólnicy spółki cywilnej, przed rozpoczęciem działalności gospodarczej i wyborem formy opodatkowania dochodów z działalności gospodarczej, powinni przeprowadzić symulację wysokości podatku dochodowego w zależności od formy opodatkowania. Powinni przede wszystkim dokonać analizy kosztów, jakie wystąpią przy prowadzeniu założonej działalności. Jeżeli koszty prowadzenia działalności będą stosunkowo wysokie oraz rozpoczęcie działalności gospodarczej będzie wymagało dużego nakładu inwestycyjnego, to rozsądny wydaje się wybór opodatkowania na zasadach ogólnych.

LITERATURA

- Kulicki J., *Podatek dochodowy od osób fizycznych*, Wydawnictwo Sezam s.c., Warszawa 2002.
- Harasimowicz J., *Finanse i prawo finansowe*, PWE, Warszawa 1998.
- Podatki. Zbiór ujednoliconych przepisów. Stan prawny styczeń 2003*, Wydawnictwo Dra-goński SA, Warszawa 2003.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dn.18.12.1998 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, Dz.U. Nr 161, poz. 1078.
- Sokołowski, *Strategia podatkowa przedsiębiorstwa. Jak zmniejszyć obciążenia podatkowe przedsiębiorstw*, PWN, Warszawa 2001.
- Ustawa z dn.19.11.1999 r., *Prawo działalności gospodarczej*, Dz.U. 1999 r., nr 101, poz. 1178 z późn. zm.
- Wójtowicz W., *Prawo podatkowe*, wyd. Oficyna Wydawnicza Branta, Warszawa 2002.

The Dilemmas of Fiscal Policy of Small Companies

Summary

Individual persons who have own business and civil company beginning economic activity stand before dilemma of choice of form of taxes. This is one of more important decisions that the interested subjects have to solve. On the example of existing trade firm was counted the height of tax. The final value of tax depended on form of the taxation. Before beginning the economic activity and the choice of form of taxation firms should conducted the simulations of height of profitable tax. They should execute the analyses of costs. If the costs of leadership of activity will be high comparatively then reasonable the choice of taxation on general principles.